

N:o 120.

Af Herr **Jöns Olsson** i Nordanå: *Angående lösning efter medelmarkegångspris af arrendespanmålen från akademi-prebende-hemmanen i Upsala och Lund.*

Jag anhåller härmed vördsammast, att få förnya en af mig, under N:o 298, vid förra riksdagen väckt motion angående förändradt utgörande af arrendespanmålen från Lunds akademi-hemman.

Vilkoren för utgörande af omnämnda arrendespanmål äro följande:

De äldre arrendatorerne äro förbundne, enligt kontrakt, att antingen lösa arrendespanmålen efter öfverenskommelse eller leverera densamma in natura i en af städerna Malmö eller Lund.

För de nyare arrendatorerne, eller de som blifvit till arrendatorer antagne de tre sista åren, har konsistorium bestämt, att arrendet skall utgöras i spanmål, hälften råg och hälften korn, hvilken spanmål skall för hvarje år lösas efter medelmarkegångspris, med 50 öre förhöjning för hvarje tunna (gamla måttet), samt sednast den 31 December hvarje år inbetalas; vare dock arrendatorn skyldig att uti ren, strid och afradsgild spanmål inom den 25 Februari följande året uti städerna Malmö, Lund eller Landskrona in natura aflemna den del af arrendet, som för året är till löntagare indeldt, så vida derom af löntagare tillsäges före Thomedag och anvisning, som arrendatorn sjelf afhemtar, derefter till leverering lemnas sednast den 10 Februari.

Häraf synes att den del af arrendet, som ingår till akademiens allmänna kassa, lösas efter medelmarkegångspris, hvaremot den del af arren-

det, som för året är till löntagare indeladt, kommer att lösas efter det pris eller levereras in natura i någon af de städer, som löntagaren finner för godt att bestämma. Häremot tyckes visserligen vid första påseendet ingenting vara att anmärka, men då i villkoren för levereringen af spanmålen in natura uttrycket för dess qvalité "afradsgild" är bestämdt, leder detta alltid till ett oundvikligt trassel mellan aflemnare och emottagare, då det skulle blifva ganska svårt för en arrendator att uppfylla en sådan förbindelse. Såsom en naturlig följd häraf har arrendatorn ingenting annat att göra än att söka erhålla ackord med löntagaren om till hvad pris spanmålen kan få lösas, för att slippa bråket med levereringen in natura. Löntagaren åter, som alltför väl vet huru afskräckande leveringen in natura är för arrendatorn, begagnar sig af tillfället och bestämmer lösningspriset efter godtfinnande; när härtill kommer att hvarje arrendator har många löntagare på sig indelade, följer häraf, att många förfrågningar måste göras, till och med hos hvarje löntagare särskildt, innan priset blifver bestämdt, och att lösningspriset blifver mycket olika, dock alltid högre än som hos någon köpman kan betingas.

Ser man vidare på kontrakten, är arrendatorn skyldig att leverera arrendet in natura, om derom tillsäges före Thomedag, men i motsatt fall pligtig att lösa spanmålen sednast den 31 December; på så sätt vågar icke arrendatorn sälja någon säd före Thomedag, emedan han icke vet om han kommer att leverera in natura; sker åter inte uppsägning före nämnde dag, måste arrendatorn sälja spanmålen till hvad pris som helst under de få söcknedagar, som återstå mellan Thomedag och den 31 December, för att skaffa penningar till den lösen, som då sednast skall erläggas. Detta tillagdt förenämnda, i min tanke orimliga förhållande, gör att desse arrendatorer befinna sig i en ganska obehaglig ställning.

Ehuru jag icke har mig bekant, huruvida arrendet för Upsala akademi-prebendehemman utgår på samma sätt, tror jag mig likväl veta, att möjligheten kvarstår för konsistorium i Upsala att utarrendera dithörande prebendehemman på samma vilkor, som för Lunds akademi-prebendehemman är bestämdt. För att förekomma och rätta ett sådant missförhållande är det som jag på ofvananförda skäl tillåter mig vördsamt föreslå:

att Riksdagen ville för sin del besluta och hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes i nåder förordna, att arrendespanmålen af Upsala och Lunds akademi-prebendehemman hädanefter skall lösas efter medelmarkegångspris och betalas den 25 påföljande Februari.

Jag anhåller värdsamt om remiss till Stats-Utskottet och att framdeles få till Utskottet aflemna åtskilliga handlingar, som belysa vissa af de i motionen omrörda förhållanden.

Stockholm den 27 Januari 1869.

Jöns Olsson,
i Nordanå.

N:o 121.

Af Herr **Olof Nilsson** från Westerbottens län: Om ändring af 5 § i Kongl. Förordningen den 13 September 1790 rörande vinterväghållningen.

Vid flera föregående riksdagar har klagomål försports öfver nu gällande stadgande i fråga om skyldighet att underhålla vägar. Bland de bördor, som hvila endast på jorden, är i närvarande stund väghållningsbesväret det mest tryckande. Den stora mängd af förslag, som från de mest skiljda trakter af riket under en längre följd af riksdagar blifvit framställda i syftning att lätta detta besvär genom jemnare fördelning af detsamma, bära det mest otvetydiga vittnesbörd, att behovet af ändring i derom gällande föreskrifter är lika allmänt känt som erkänt. Förhållandena ända ifrån gamla landskapslagarnes tid till de sednare decennierna hafva gestaltat sig så, att vid sidan af jordbrukaren uppstått en befolkning af bruksidkare, fabrikanter, handlande och handtverkare, bland hvilka många, för bedrivande af sin rörelse och afsättning af sina produkter, hafva vida större behof af lättade kommunikationsmedel än jordbrukaren och såmedelst mera förstöra vägarne än denne, som utan att särdeles ofta skilja sig från hemmet sköter sitt jordbruk.